

सरावल गाँउपालिका
नवलपरासी, (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)
स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ८

संख्या: २

कार्तिक महिना २६ गते, २०८१

भाग २

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ उपदफा १ बमोजिम सरावल गाउँपालिकाको गाउँसभाले बनाएको देहाय बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

कार्यविधिको नाम: निजी जग्गाको माटो उत्खनन् तथा ओसारपसार सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

निजी जग्गाको माटो उत्खनन् तथा ओसारपसार सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८१/०७/१३

प्रमाणिकरण मिति: २०८१/०७/२६

प्रकाशित मिति: २०८१/०७/२६

प्रस्तावन:

स्थानीय स्तरको विकास निर्माणको लागि माटोको सहज आपूर्ति गर्ने, सतह नमिलेको खेतीयोग्य जग्गाको सतह मिलाउने, पोखरी निर्माण गर्दा बढी भएको माटो बिक्री वितरण गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई व्यवस्थित र नियमित गर्न वाञ्छनिय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ तथा लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नदीजन्य पदार्थ व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ को परिच्छेद ३ को दफा ४ उपदफा १ ले दिएको अधिकार तथा मार्गदर्शन अनुसार यो निजी जग्गाको माटो उत्खनन तथा ओसारपसार सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ कार्यविधि स्वीकृत गरी लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

नाम र परिभाषा

१. संक्षिप्त नाम तथा प्रारम्भ: यो कार्यविधिको नाम निजी जग्गाको माटो उत्खनन तथा ओसारपसार सम्बन्धी कार्यविधि २०८१ रहेको छ । यो कार्यविधि सरावल गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाले स्वीकृत गरी राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,
 - क. 'ऐन' भन्नाले 'स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४' लाइ जनाउँछ ।
 - ख. 'गाउँपालिका' भन्नाले सरावल गाउँपालिकालाई जनाउँछ ।
 - ग. 'कार्यपालिका' भन्नाले सरावल गाउँकार्यपालिकाको गाउँकार्यपालिकालाई जनाउँछ ।
 - घ. 'अध्यक्ष' भन्नाले सरावल गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई जनाउँछ ।
 - ङ. 'उपाध्यक्ष' भन्नाले सरावल गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई जनाउँछ ।
 - च. 'प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत' भन्नाले सरावल गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउँछ ।
 - छ. 'अनुगमन समिति' भन्नाले निजी जग्गाको माटो उत्खनन तथा ओसारपसार प्रयोजनका लागि यस कार्यविधि को दफा ७ बमोजिम गठित समितिलाई जनाउँछ ।

परिच्छेद २

निजी जग्गाको माटो उत्खनन सम्बन्धी व्यवस्था:

३. अनुमती नलिई उत्खनन कार्य गर्न नहुने:

यस गाउँपालिका भित्रका विभिन्न निजी जग्गाको माटो उत्खनन तथा ओसारपसार गर्न यस गाउँपालिकाको अनुमती नलिई उक्त कार्य गर्न/गराउन पाइने छैन ।

४. उत्खनन अनुमती पत्रको प्रकृया:

क. निजी जग्गाको माटो उत्खनन तथा ओसारपसार गर्न चाहिने व्यक्ति वा संस्थाले आवश्यक कागजात सहित सम्बन्धित वडा कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

ख. सम्बन्धित वडाको काम गर्ने जिम्मा पाएको गाउँपालिकाको प्राविधिक कर्मचारी(इन्जिनियर,सब इन्जिनियर/असिस्टेन्ट सब इन्जिनियर तथा नापी सर्वेक्षक) ले उत्खनन गर्न चाहेको वा उत्खनन हुन सक्ने परिमाण एकिन गरी सिफारिस गर्नुपर्नेछ ।

ग. यसरी प्राविधिक कर्मचारीबाट उत्खनन गर्न सक्ने परिमाण सहित सिफारिस प्राप्त भई आएपछि यस कार्यविधिले तोकिएको दररेट अनुसारको राजश्व लिई अनुसूची १ को ढाँचाँमा उत्खनन तथा ओसारपसार गर्ने अनुमती गाउँपालिकाको प्रशासन शाखाले गर्नेछ ।

घ. उत्खनन अनुमतीपत्र प्रदान गर्दा उत्खनन गर्ने जग्गाको क्षेत्रफल,अनुमती दिएको अनुमानित परिमाण, ढुवानीको साधनको नं. उत्खनन गरी ढुवानी गर्ने अवधि ढुवानी गरि लैजाने स्थान स्पष्ट रूपमा लेखिदिनु पर्नेछ ।

५. निवेदन साथ पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजपत्रहरु:

क. उत्खनन हुने जग्गाको जग्गाधनी प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी तथा सवारी साधन व्यवसाय धनीको नागरिकता प्रतिलिपि

ख. उत्खनन हुने जग्गाको ब्लु प्रिन्ट वा नापी नक्सा

ग. जग्गा धनीको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

घ. व्यवसायी तथा जग्गा धनीको संयुक्त निवेदन

ड. वडाको सिफारिस

६. उत्खनन् मापदण्ड तथा पालन गर्नुपर्ने शर्तहरू:

क. सार्वजनिक जग्गा, बस्ती, बाटो, विद्यालय, मन्दिर, नदी, ताल, पोखरी, आदि क्षेत्रको २० मिटर वरपर तथा सार्वजनिक जग्गाबाट माटो उत्खनन् गर्न पाइने छैन । उल्लेखित बमोजिमका २० मिटर क्षेत्र भित्र उत्खनन गर्न दिने सकिने वा नसकिने विषयमा सिफारिस गरेपछि सकिने भएमा मात्र उत्खनन अनुमती दिन सकिनेछ ।

ख. गाउँपालिकाको अनुगमन समितिले उत्खनन र ओसारपसार सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ । उत्खनन् गर्ने पक्षले अनुगमन समितिले दिएको निर्देशन पालना गर्नुपर्नेछ ।

ग. मापदण्ड विपरित कार्य गरेमा अनुगमन समितिले उत्खनन् कार्यमा रोक लगाई उत्खनन् तथा ढुवानी कार्यमा प्रयोग भएका साधन नियन्त्रणमा लिई कारवाही गर्न सक्नेछ ।

घ. खेतको सतह मिलाउने प्रयोजनको लागि उत्खनन् गरेको भएमा संधियारहरूको खेतको सतहको प्रतिकुल हुने गरी उत्खनन गर्न पाइने छैन ।

ङ माटो उत्खनन् गर्दा जग्गा सम्याउने प्रयोजन बाहेक २ फिट भन्दा बढी गहिरो हुने गरी उत्खनन् गर्न पाइने छैन । संधियारको जग्गाबाट कम्तीमा १.५ मि. छोडी मात्र उत्खनन गर्न सकिनेछ ।

च. उत्खनन् गर्ने कार्य दिनको उज्यालोमा मात्र गर्नुपर्नेछ । उत्खनन गर्ने जग्गाको क्षेत्रफल कम्तीमा १ कठ्ठा हुनुपर्नेछ ।

छ. माटो उत्खनन तथा ओसारपसार गर्दा अनुसूचि बमोजिमको अनुमती पत्र साथमा राख्नु पर्नेछ ।

ज. उत्खनन कार्य समाप्त भएपछि जुन उद्देश्यका लागि उत्खनन् गरिएको हो सो उद्देश्य अनुरूपको कार्य प्रारम्भ गर्नुपर्नेछ ।

झ. निजी जग्गामा उत्खनन गर्दा छेउछाउमा रहेको सार्वजनिक, सरकारी, पर्ति तथा वनको क्षेत्रको जग्गामा उत्खनन गर्न पाइने छैन ।

ञ.पोखरी खन्ने क्रममा माटो बाहेकका नदीजन्य प्रदार्थ मिस्कट, बालुवा, गिट्टी आदि निस्केमा तत्काल कार्य बन्द गरी गाउँपालिकालाई सोको जानकारी दिनुपर्नेछ ।

७. अनुगमन समिति सम्बन्धि व्यवस्था:

- क. उपाध्यक्ष — संयोजक
- ख. सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष- सदस्य
- ग. सम्बन्धित वडा हेर्ने प्राविधिक कर्मचारी- सदस्य
- घ. प्रशासन/राजस्व शाखा प्रमुख- सदस्य सचिव

परिच्छेद ३

८ अनुमति लिनुपर्ने

यस गाउँपालिकाभित्र निजी जग्गामा माछापोखरी खन्नका लागि यस गाउँपालिकामा अनुमती लिनुपर्नेछ ।

९. उत्खनन अनुमती पत्रको प्रकृया:

- क. माछापोखरी खन्न चाहने व्यक्ति वा संस्थाले आवश्यक कागजात सहित सम्बन्धित वडा कार्यालयमा निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
- ख. अनुमतिका लागि पेश गर्दा पोखरी खन्दा निस्केको माटो त्यहि पोखरी वरपर व्यवस्थापन गर्ने वा बढी माटो बेचबिखन गर्ने हो पत्रमा उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।
- ग. यदि माटो बेचबिखन गर्ने हो भने सोको अनुमानित परिमाण समेत निवेदनमा एकीन गर्नुपर्नेछ ।
- घ. गाउँपालिकाले पोखरी बनाइ बढी हुन सक्ने माटो ओसारपसारका लागि राजस्व तिरेर अनुमति लिनुपर्ने शर्त सहित पोखरी खन्ने कार्यको लागि अनुमती दिनेछ ।
- ङ. पोखरी खन्ने व्यक्तिले पोखरी निर्माण पश्चात बढी हुने माटो ओसारपसारको लागि गाउँपालिका कार्यालयमा पुनः अनुमति माग गर्नुपर्नेछ ।
- च. सम्बन्धित वडाको काम गर्ने जिम्मा पाएका गाउँपालिका कार्यालयका प्राविधिक कर्मचारीले पोखरी बनाई बढी भएको माटोको नापजाँच गरी परिमाण एकीन गरी सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।

छ. यसरी प्रावधिक कर्मचारीबाट उत्खनन् गर्न सकिने परिमाण सहितको सिफारिस प्राप्त भई आए पछि गाउँपालिका कार्यालयले नियमानुसारको राजस्व लिई अनुसूची-१ को ढाँचामा ओसारपसार गर्ने अनुमति दिनेछ ।

ज. ओसारपसार अनुमतिपत्र प्रदान गर्दा ओसारपसार गर्ने माटोको अनुमानित परिमाण ढुवानीका साधनको नं. ढुवानी गरी लैजाने स्थान स्पष्ट रूपमा लेखिदिनुपर्नेछ ।

१०. निवेदनका साथ पेश गर्नुपर्ने आवश्यक कागजपत्रहरू

क. जग्गाधनी तथा सवारी धनी वा माटो व्यवसायीको संयुक्त निवेदन

ख. उत्खनन् हुने जग्गाको जग्गा धनी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

ग. उत्खनन् हुने जग्गाको ब्लु प्रिन्ट वा नापी नक्सा

घ. जग्गाधनीको नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि

ड. माटो व्यवसायी वा उत्खनन्मा प्रयोग हुने सवारी धनीको नागरिकताको प्रतिलिपि

११. पोखरी निर्माण मापदण्ड

क. बस्ती, बाटो, स्कुल, मन्दिर नदी पोखरी आदिबाट २० मिटर वरिपरि क्षेत्र वरपर पोखरी खन्न पाईनेछैन । उल्लेखित बमोजिमको २० मिटर क्षेत्र भित्र उत्खनन् गर्नुपरेमा गाउँपालिकाको अनुगमन समितिले सो क्षेत्रको स्थलगत अनुगमन गरी पयावरणीय तथा नदी सुरक्षको दृष्टिले उत्खनन् गर्दा दिन सकिने वा नसकिने विषयमा सिफारिस गरेपछि सकिने भएमा मात्र उत्खनन् अनुमती दिन सकिनेछ ।

ख. मापदण्ड विपरित कार्य गरेमा अनुगमन समितिले उत्खनन् कार्य रोक लगाई उत्खनन् तथा ढुवानी कार्यमा प्रयोग भएका साधन नियन्त्रणमा लिने सक्नेछ ।

ग. माछापोखरीको निर्माण गर्दा पोखरीको गहिराइ बढिमा ६ फुट भन्दा बढी हुनेछैन ।

घ. साधँबाट कम्तिमा १.५ मिटर छोडेर मात्र पोखरी खन्नुपर्नेछ ।

ड. उत्खनन् गर्ने कार्य दिनको समयमा मात्र गर्नुपर्नेछ ।

च. अनुगमन समितिले उत्खनन् र ओसारपसार सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन पालना गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ४

उत्खनन् तथा ढुवानी गर्ने सवारी साधनको दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

१२. गाउँपालिकामा सूचीकृत हुनुपर्ने: निजी जग्गाबाट उत्खनन् तथा ढुवानी गर्न चाहने सवारी धनीले राजस्व बुझाइ गाउँपालिकाबाट तोकिएको चालु आ.व.का लागि सवारी साधन सूचीकृत गरी अनुमति लिनुपर्नेछ ।

१३. सूचीकृत सम्बन्धी प्रक्रिया:

क.सूचीकृत हुनको लागि आफ्नो सवारी साधनको कागजातहरूको फोटोकपी सहित निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

ख. गाउँपालिकाले कागजात जाचबुझ गरी अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा सवारी साधन दर्ता/सूचीकृत गरी उत्खनन् र ढुवानीको लागि अनुमती दिनुपर्नेछ ।

१४. ढुवानी गर्ने सवारी साधनले त्रिपालले रामोसँग छोपेर र धुलो नउडाइकन ओसारपसार गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ५

राजश्व सम्बन्धी व्यवस्था:

१५.निजी जग्गा वा पोखरीको माटो उत्खनन् तथा ओसारपसार गर्नका लागि देहायबमोजिम राजश्व बुझाउनुपर्नेछ ।

क.उत्खन्न माटो ओसारपोसारको लागि प्रदेश कानुन बमोजिमको राजश्व बुझाउनुपर्नेछ ।

ख. सवारी साधन दर्ता तथा वार्षिक नवीकरण ट्रयाक्टर वार्षिक रु ५००-/-, ट्रक /टिपर वार्षिक रु १,०००/- र स्काभेटर / जेसिबी वार्षिक रु ३,०००/-

ग. अनुमति लिएको परिमाण भन्दा बढी उत्खन्न गरेमा प्रदेश आर्थिक ऐनमा उल्लेखित राजश्वको १.५ गुणा जरिवाना असुल हुनेछ ।

परिच्छेद ६

दण्ड/जरिवान सम्बन्धी व्यवस्था

१६. यस कार्यविधि बमोजिम अनुमति नलिई कसैले निजी जग्गाको माटो तथा नदीजन्य प्रदार्थ उत्खनन् ओसारपसार तथा माछापोखरी निर्माण सम्बन्धी कार्य गरे वा गराएको पाइएमा यस कार्यालयले उत्खनन तथा ओसारपसार कार्यमा प्रयोग भएका सवारी साधन र सामग्री नियन्त्रणमा लिई सरावल गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन बमोजिम जरिवाना लिएर मात्र सवारी साधन छाड्नेछ ।

परिच्छेद -७

विविध

१७. आफ्नो घर निर्माणको लागि आफ्नै निजी जग्गाबाट माटो निकासी एवम् ढुवानी गर्नपरेमा वडा कार्यालय सँग आवश्यक समन्वय गर्नुपर्नेछ ।

१८. यो कार्यविधिमा भएका प्रावधानहरू सरावल गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मात्र लागु हुनेछ ।

१९. यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुरा यसै बमोजिम र नभएका कुराहरूको हकमा प्रचलित कानून र सरावल गाउँपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

२०. अनुमति प्राप्त व्यक्ति / साधनले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू: (अनुमति पत्रको पछाडी राख्ने कुराहरू)

१. उत्खननका क्रममा भुगर्भबाट माटो बाहेक अन्य बस्तु (बालुवा मिस्कट गिट्टी लगायतका अन्य खनिज पदार्थ) निस्केमा तत्काल उत्खनन कार्य बन्द गरी सरावल गाउँपालिकाको कार्यालयलाई जानकारी गराउनुपर्नेछ ।
२. यो अनुमती पत्रवालाको सार्वजनिक जग्गा, ताल, पोखरी, वन क्षेत्र, नदी प्रणाली र नदी किनारा देखि २० मिटर, मठ मन्दिर र अन्य कुनै पनि प्रकारको सरकारी जग्गा उत्खनन गर्न पाउने छैन ।
३. यो अनुमती पत्र साथमा नराखी माटो उत्खनन् तथा ओसारपसार गर्न पाइने छैन ।
४. यो अनुमती पत्र अनुसार उत्खनन गर्दा बढीमा ३ फिट भन्दा गहिरो हुने गरी उत्खनन गर्न पाइने छैन । सो भन्दा गहिरो उत्खनन् गर्नु पर्ने भएमा उत्खनन गर्नुको कारण सहित जग्गा धनीको सहमती लिइ सरावल गा.पा.को पूर्व स्वीकृत लिनुपर्नेछ ।

५. यो अनुमती पत्रको म्याद माटो उत्खनन एवम् ओसारपोसार गर्न पाइनेछैन । तोकिएको समय भित्र मौसम प्रतिकुल नभइ माटो उत्खनन गर्न नपाएमा अनुगमन समितिले अनुगमन गरी म्याद थप गर्न सकिनेछ ।
६. अनुमती उत्खनन् पत्र नलिई वा अनुमती पत्र लिएतापनि उल्लेखित शर्त पालना नगर्ने उत्खनन तथा ओसारपसार कर्तालाई सरावल गाउँपालिकाको निर्णय बमोजिम जरिवाना सहित थप कारवाही हुनेछ ।
७. माथि जे सुकै उल्लेख भएता पनि माटो बाहेक बालुवा मिस्कट भस्कट गिट्टी आदि उत्खनन् तथा ओसारपसार एवं बिक्रि वितरण गरेको पाइएमा प्रति १०० घन फिटको रु. २५,०००/- का दरले जरिवाना गरी असुल उपर गरिनेछ ।
८. यस सरावल गाउँपालिकाभित्र दर्ता भएको जे.सी.बी./ टिप्पर /ट्रयाक्टर संचालन गर्न पाइनेछ ।
९. सरावल गाउँपालिकाले उल्लेखित शर्तहरू अनुगमन गर्नुका साथै यो अनुमती प्राप्तकर्ताले सरावल गाउँपालिकाको कार्यालयमा समन्वय गर्नुपर्नेछ ।

बोधार्थ:

श्री सरावल गाउँपालिका

..... वडा कार्यालय, सरावल नवलपरासी ।

नोट: ढुवानीका साधन हेरफेर गर्नुपरेमा वा ढुवानी गर्ने म्याद समाप्त भएको भएमा यस कार्यालयलाई जानकारी गराई अनुमती लिनुपर्नेछ ।

आज्ञाले
बिशाल मिश्रा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत